

ΤΟ ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Σας ευχαριστώ που είστε ο εαυτός σας, που είστε ακριβώς όπως είστε. Σας ευχαριστώ για τις εμπειρίες της ζωής σας, οι οποίες σας οδήγησαν να διαβάσετε αυτά τα λόγια που έχω γράψει ειδικά για εσάς.

Σας ευχαριστώ που ανοίξατε αυτό το βιβλίο, ώστε να μπορώ να μοιραστώ μαζί σας τα πνευματικά μαθήματα που έχω πάρει στα ογδόντα και πλέον χρόνια της ζωής μου.

Όλοι μας γεννιόμαστε, πιστεύω, με μια μοναδική αποστολή, έναν σκοπό στη ζωή που μόνο εμείς μπορούμε να πραγματοποιήσουμε. Συνδεόμαστε μεταξύ μας με μια κοινή ευθύνη: να βοηθήσουμε την ανθρώπινη οικογένειά μας για να γίνει πιο καλοσυνάτη και πιο ευτυχισμένη.

Ανακάλυψα για πρώτη φορά τα μυστήρια του σύμπαντος μέσα από τις καθημερινές μου εμπειρίες καθώς μεγάλωνα στη Νάτμπους, στο Τενεσί, μια μικρή αγροτική κωμόπολη. Μου

άρεσε να περνάω χρόνο στην ύπαιθρο, να τρέχω ανέμελη στα λιβάδια, να παρατηρώ τα αστέρια στον ουρανό, να φροντίζω τα ζώα –τα κατοικίδια και τα άγρια– και να αφουγκράζομαι τους ήχους της φύσης.

Ακόμα και όταν ήμουν μικρό κοριτσάκι, ένιωθα μια αόρατη παγκόσμια δύναμη να λειτουργεί καθώς διάβαινα τα χωράφια κάθε μέρα. Η επαφή με τη φύση με δίδαξε να εμπιστευόμαι τη διαίσθησή μου, η οποία έμοιαζε πάντα να γνωρίζει τον δρόμο της επιστροφής όταν χανόμουν, να ξέρει ποιο είναι το πιο γερό κλαδί για να κρεμάσω την κούνια μου ή σε ποιο σημείο του ποταμού ήταν κρυμμένος ένας επικίνδυνος βράχος.

Έμαθα να ακούω την καρδιά μου, η οποία με δίδαξε ότι εσείς και εγώ είμαστε συνδεδεμένοι μεταξύ μας, αλλά και με καθετί άλλο σε αυτόν τον πλανήτη. Συνδεόμαστε μεταξύ μας μέσα από τη μυστηριώδη φύση της ίδιας της ζωής, τη θεμελιώδη δημιουργική ενέργεια του σύμπαντος.

Στον πολύπλοκο αυτόν κόσμο μας, όπου οι αντιφάσεις αφθονούν, στα πιο απίθανα μέρη κρύβεται ομορφιά που σου κόβει την ανάσα. Τα πιο φωτεινά ουράνια τόξα εμφανίζονται μετά τα πιο βαριά σύννεφα καταιγίδας. Υπέροχες πεταλούδες αναδύονται από τα πιο αδιάφορα και άχρωμα κουκούλια. Και τα πιο όμορφα άνθη λωτού ξεφυτρώνουν μέσα από την πιο πηχτή λάσπη.

Γιατί φαντάζεστε ότι λειτουργεί έτσι η ζωή;

Ίσως αυτά τα ουράνια τόξα, οι πεταλούδες και τα άνθη λωτού υπάρχουν για να μας θυμίζουν ότι ο κόσμος μας είναι ένα μυστικιστικό έργο τέχνης – ένας παγκόσμιος καμβάς πά-

νω στον οποίο όλοι ζωγραφίζουμε τις ιστορίες μας, ημέρα την ημέρα, με τις πινελιές των σκέψεων, των λόγων και των πράξεών μας.

Παρότι το ένιωθα ενστικτωδώς από τα παιδικά μου χρόνια, συνειδητά άρχισα να βλέπω τη ζωή με αυτό τον τρόπο γύρω στα τριάντα μου. Δεν είμαι σίγουρη αν ο εννιάχρονος εαυτός μου που μάζευε βαμβάκι στο Τενεσί ονειρευόταν την ημέρα που ο σαρανταεννιάχρονος εαυτός μου θα έσφιγγε το χέρι της βασίλισσας της Αγγλίας. Ωστόσο, σε ένα βαθύτερο επίπεδο, ακόμα και αυτό το άπιαστο όνειρο βρισκόταν πάντα εντός των ορίων της φαντασίας μου.

Ποιος θα περίμενε κάτι ξεχωριστό από ένα κοριτσάκι αγροτικής οικογένειας που γεννήθηκε σε ένα ιστορικό μεταίχμιο, ανάμεσα στις τελευταίες ημέρες της Μεγάλης Ύφεσης και στις πρώτες ημέρες του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου; Παρ' όλα αυτά, η πορεία της ζωής μου ήταν σαν το άνθος του λωτού, που ανθίζει ξανά και ξανά, κόντρα σε όλες τις προβλέψεις, και γίνεται δυνατότερο κάθε φορά.

Άσχετα με το πού έχουμε γεννηθεί ή με το ποιοι είναι οι γονείς μας, μου φαίνεται πως όλοι αρχίζουμε τη ζωή μας υπό συνθήκες «μεικτές», με σκοτάδι και φως μαζί. Κάποιοι βιώνουν περισσότερο το ένα παρά το άλλο. Και πιστεύω ότι υπάρχει άρρηκτος δεσμός ανάμεσα σε εμάς και στους προγόνους μας, ότι στηριζόμαστε στους ώμους εκείνων που προηγήθηκαν.

Αν υπάρχει ένα μάθημα που έχω μάθει, αυτό είναι ότι το να βρεθεί κάποιος αντιμέτωπος με αντιξοότητες, όπως εγώ,

δεν είναι απαραίτητα κάτι κακό. Το ζήτημα είναι τι κάνουμε με τις δυσκολίες, πώς τις αξιοποιούμε για να διαμορφώσουμε τον εαυτό μας και το μέλλον μας – και αυτό καθορίζει την επιτυχία και την ευτυχία μας.

Όσο πιο πηχτή είναι η λάσπη, τόσο πιο δυνατό θα είναι το άνθος του λωτού που ξεπηδάει από αυτή, που υψώνεται πάνω από αυτή για να φτάσει τον ήλιο. Το ίδιο ισχύει για τους ανθρώπους. Το ξέρω επειδή το έκανα. Και ξέρω ότι μπορείτε να το κάνετε και εσείς.

Πώς το έκανα; Για αυτό θέλω να σας μιλήσω.

Η ιδιαίτερη πατρίδα μου, το Νάτμπους, φωλιάζει ανάμεσα στους στολισμένους με αγιόκλημα δρόμους της Κομητείας Χέιγουντ στο Δυτικό Τενεσί. Το Χέιγουντ ήταν, και εξακολουθεί να είναι, μια ήσυχη αγροτική περιοχή με βαθιές θρησκευτικές ρίζες. Φιλοξενεί την παλαιότερη εβραϊκή συναγωγή του Τενεσί, που χτίστηκε το 1882, όπως και τους χώρους λατρείας στους οποίους εκκλησιάζονταν μέλη της οικογένειάς μου, την εκκλησία βαπτιστών του Σπρινγκ Χιλ, και την εκκλησία βαπτιστών του Γούντλον – και οι δύο ιδρύθηκαν από έναν απελεύθερο σκλάβο ονόματι Χάρντιν Σμιθ. Έχοντας μορφωθεί κρυφά, από τη γυναίκα ενός μεγαλοκτηματία, ο Σμιθ έγινε ιεροκήρυκας μεγάλωνοντας και ίδρυσε το εκκλησίασμα που έγινε αργότερα η εκκλησία βαπτιστών του Γούντλον, όπου ο παππούς και ο πατέρας μου υπηρέτησαν χρόνια αργότερα ως διάκονοι.

Χάρη στην έμφαση που έδινε ο αιδεσιμότατος Σμιθ στην εκπαίδευση, στις αρχές του 20ού αιώνα η κομητεία μας διέθετε το υψηλότερο ποσοστό αλφαριθμητισμού εντός του μαύρου

πληθυσμού του Τενεσί. Ένα από τα σχολεία που ίδρυσε ο αιδεσιμότατος Σμιθ για τα μαύρα παιδιά μετεξελίχθηκε στο Γυμνάσιο Κάρβερ, στο οποίο φοίτησα και εγώ. Οργάνωσε επίσης τους μαύρους μουσικούς και τραγουδιστές, δίνοντάς τους ευκαιρίες για να παίζουν και να τραγουδήσουν, θέτοντας τα θεμέλια για την ισχυρή μουσική παράδοση της περιοχής, από την οποία αργότερα ωφελήθηκα και εγώ.

Ήρθα στον κόσμο αυτόν στα τέλη του 1939. Γεννήθηκα σε ένα υπόγειο χωρίς παράθυρα που λειτουργούσε σαν μαιευτήριο για τις μαύρες γυναίκες, στο νοσοκομείο της κομητείας. Οι γονείς μου με βάπτισαν Άννα Μεί, και αυτό ήταν το μοναδικό όνομά μου μέχρι να ενηλικιωθώ.

Ο πατέρας μου, ο Ρίτσαρντ Μπούλοκ, ήταν κολίγος μιας οικογένειας λευκών, των Πόιντεξτερ. Είχαμε ένα δικό μας σπίτι τεσσάρων δωματίων και έναν κήπο τεσσάρων στρεμμάτων, γεμάτο λαχανικά, δίπλα στο σπίτι και στη φάρμα των Πόιντεξτερ.

Οι λευκοί σπάνια δέχονταν μαύρους στα σπίτια τους, αλλά οι Πόιντεξτερ καλούσαν συχνά τη μεγαλύτερη αδελφή μου, την Αλίν, και εμένα για λεμονάδα και σνακ. Βέβαια, όταν είχαν λευκούς καλεσμένους, ξέραμε ότι δεν μπορούσαμε να πάμε.

Ο ρατσισμός ήταν κάτι σύνηθες τότε, και, όπως πολλές νότιες κομητείες στα μέσα του 20ού αιώνα, έτσι και η δική μας δεν ήταν απρόσβλητη από τη βία. Τη χρονιά μετά τη γέννησή μου, το τελευταίο γνωστό λιντσάρισμα στο Τενεσί συνέβη κοντά στο σπίτι μας.

Κάποιος άνδρας ονόματι Έλμπερτ Γουίλιαμς ήταν από τους πρώτους ακτιβιστές για τα πολιτικά δικαιώματα στην περιοχή μας. Το 1940, ο κύριος Γουίλιαμς προσπάθησε να εγγράψει στους εκλογικούς καταλόγους μαύρους ψηφοφόρους – δικαίωμα που η επίσημη πολιτεία τούς το αρνούσαν για πολύ καιρό. Σύντομα πλήρωσε το ύψιστο τίμημα για τη γενναία αυτή πράξη. Μια φρικτή νύχτα, ένας σερίφης και μια συμμορία λευκών ανδρών τον απήγαγαν από το σπίτι του και τον δολοφόνησαν βάνουσα.

Η δολοφονία του κυρίου Γουίλιαμς φίμωσε το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα των μαύρων στην κομητεία μας για δύο δεκαετίες.

Μερικές φορές, έβλεπα τον συγκεκριμένο σερίφη να εκτελεί ακόμα τα καθήκοντά του παρά τα εγκλήματά του. Οι άνθρωποι δεν μιλούσαν για αυτό. Τέτοια πράγματα απλώς δεν τα συζητούσε κανείς. Υπήρχε μια εύθραυστη ισορροπία ανάμεσα στους λευκούς και στους μαύρους πολίτες, που κανείς δεν ήθελε να διαταράξει.

Παρότι ο ρατσισμός ήταν ανεξέλεγκτος, εγώ είχα πιο επείγοντα πράγματα για να ανησυχώ, αρχής γενομένης από ένα γεγονός που συνειδητοποίησα πολύ νωρίς: ότι οι γονείς μου δεν μπορούσαν να ανεχθούν ο ένας τον άλλο. Τσακώνονταν διαρκώς, εγκλωβισμένοι σε έναν τρομερό πόλεμο που κανένας από τους δύο δεν μπορούσε να κερδίσει. Η δυστυχία τους έριχνε μια μεγάλη, μαύρη σκιά στην παιδική μου ηλικία.

Η μητέρα μου, η Ζέλμα, ήταν στοργική με την αδελφή μου, αλλά όχι με εμένα. Ήξερα πως ήμουν το παιδί που η μη-

Η προκατάληψη σφυρηλατεί
μια ατελείωτη αλυσίδα δυστυχίας.

LENA HORNE

«Αγάπα τον πλησίον σου»
είναι ένας κανόνας που θα μπορούσε
να μεταμορφώσει τον κόσμο
αν εφαρμοζόταν από όλους.

MARY McLEOD BETHUNE

τέρα μου ποτέ δεν ήθελε. Αυτό είναι μεγάλο βάρος για ένα μικρό κοριτσάκι.

Οι γονείς μου επιχειρήσαν να φύγουν από το Νάτμπους κάμποσες φορές, ελπίζοντας ότι η αλλαγή περιβάλλοντος θα τους χάριζε μια καινούργια ζωή, και κάθε φορά άφηναν τις μικρές κόρες τους πίσω. Όταν ήμουν μόλις τριών χρόνων, πήγαν να δουλέψουν σε μια στρατιωτική βάση στο Νόξβιλ, πάνω από 500 χιλιόμετρα μακριά. Δεν είχαμε τηλέφωνο, οπότε δεν υπήρχε καμία επαφή μεταξύ μας όσο έλειπαν. Θα τους ένιωθα πιο κοντά μου αν είχαν μετακομίσει στο φεγγάρι, αφού τουλάχιστον το φεγγάρι θα μπορούσα να το δω.

Παρότι η μητέρα μου ήταν πάντα συναισθηματικά απόμακρη από εμένα, οι συγγενείς από την πλευρά της μου φέρονταν με στοργή και τρυφερότητα. Λάτρευα τη γιαγιά μου, τη γιαγιά Τζόρτζι, που ήταν «έξω καρδιά», και την ξαδέλφη μου Μάργκαρετ, η οποία ήταν τρία χρόνια μεγαλύτερή μου. Η Μάργκαρετ έγινε ο πρώτος μου μέντορας, η καλύτερη μου φίλη, η αδελφή ψυχή μου, και, κατά κάποιον τρόπο, μητρική φιγούρα για εμένα – μάλιστα, ήταν αυτή που μου έκανε «τη δύσκολη συζήτηση» καθώς έμπαινα στην εφηβεία.

Όταν οι γονείς μου έφευγαν, έστελναν την Αλίν να μείνει με τη γιαγιά Τζόρτζι και εμένα με άφηναν με τους γονείς του πατέρα μου, τη γιαγιά Ροζάνα και τον παππού Άλεξ, οι οποίοι ήταν αυστηροί και σοβαροί και διάβαζαν συνεχώς τη Βίβλο. Αυτό ήταν σκέτο βάσανο για εμένα. Εγώ ήμουν πάντα κεφάτη και παιχνιδιάρη. Λάτρευα να τρέχω στα χωράφια, να χώνομαι στη λάσπη, να φωνάζω με τους φίλους μου, να χορεύω μέσα

στο σπίτι, να αφήνω τα μαλλιά μου να ανεμίζουν ελεύθερα. Όμως στο σπίτι τους δεν επιτρεπόταν η παραμικρή έκφραση της έμφυτης ζωντάνιας μου.

Η γιαγιά Ροζάνα με ανάγκαζε να πηγαίνω στην εκκλησία, και η έλλειψη ενθουσιασμού μου συνδυαζόταν με τη φοβερή ζέστη εκεί μέσα. Δεν υπήρχε κλιματισμός, φυσικά, και στο παιδικό μου μυαλό φαινόταν τελείως τρελό ότι όλοι ντύνο-νταν επίσημα απλώς και μόνο για να πάνε να καθίσουν σε έναν ζεστό φούρνο και να ακούσουν κάποιον να κάνει κήρυγμα. Ποτέ δεν κατάλαβα για ποιο πράγμα μιλούσε ο ιεροκήρυκας, αφού κανείς δεν έμπαινε στον κόπο να το εξηγήσει στα παιδιά. Για εμένα, που καθόμουν εκεί λουσμένη στον ιδρώτα, ήταν απλώς μια εξαντλητική άσκηση στην ανία.

Κάποια στιγμή, οι γονείς μας μάς επέτρεψαν να τους επισκεφθούμε στο Νόξβιλ. Ενώ ήμασταν εκεί, πήγαμε σε μια εκκλησία της Πεντηκοστής, η οποία ήταν πολύ διαφορετική εμπειρία από τη δική μας υποτονική εκκλησία των βαπτιστών. Το «καθαγιασμένο» εκκλησίασμα έκανε σαν τρελό, και αποδείχθηκε πολύ πιο διασκεδαστικό στα δικά μου μάτια. Οι άνθρωποι, μερικές φορές, «δέχονταν την επιφοίτηση από το Άγιο Πνεύμα» και άρχιζαν να φωνάζουν, να χορεύουν και να τραγουδούν στους διαδρόμους. Ήταν σίγουρα πιο ζωντανή ατμόσφαιρα, πράγμα που μου ταίριαζε περισσότερο. Μπήκα και εγώ αμέσως στο κλίμα και άρχισα να τραγουδάω και να χορεύω.

Κάποια ημέρα, παρασύρθηκα τόσο, ώστε η φούστα μου μού έπεσε καθώς χόρευα. Κάποιοι έπεφταν κάτω και πάθαι-

ναν σπασμούς. Υπέθετα πως θα πρέπει να είχαν ενθουσιαστεί πάρα πολύ. Παρότι η εμπειρία των Πεντηκοστιανών δεν μου ταίριαζε περισσότερο απ' όσο μου ταίριαζαν οι πιο ήσυχες λειτουργίες των βαπτιστών, ήταν ένα αληθινό θέαμα. Και ήταν διασκεδαστικό!

Πίσω στην πόλη μου, το κατηχητικό των βαπτιστών έγινε υποχρεωτικό. Μερικές φορές, ήταν ευχάριστη εμπειρία, γιατί ήταν ωραίο να είμαι με άλλα παιδιά. Αλλά, όταν μεγάλωσα αρκετά ώστε να συμμετέχω στη χορωδία, έγινε το αγαπημένο μου μέρος. Ήμουν οκτώ ή εννέα χρόνων, και η μικρότερη τραγουδίστρια στη χορωδία. Οι υπόλοιποι ήταν έφηβοι. Ακόμα και σε αυτή τη μικρή ηλικία, είχα την πιο δυνατή φωνή από όλους, και συχνά με διάλεγαν για να τραγουδήσω σόλο. Καθώς δεν είχαμε τηλέφωνο στο σπίτι, είχα μάθει να φωνάζω δυνατά σε φίλους και γείτονες χωρίς να βλάπτω τις φωνητικές μου χορδές, πράγμα που βοήθησε τη φωνή μου να γίνει πιο δυνατή, ταλέντο που αποδείχθηκε χρήσιμο αργότερα στη ζωή μου.

Οι γονείς μου επέστρεψαν στο Νάτμπους όταν ήμουν πέντε χρόνων, οπότε απελευθερώθηκα από το πνιγηρό περιβάλλον στο σπίτι των παππούδων μου. Βέβαια, το κλίμα στο σπίτι μας δεν ήταν και πολύ καλύτερο, καθώς οι γονείς μου εξακολουθούσαν να πολεμούν μέχρι εσχάτων ο ένας ενάντια στον άλλον.

Όποτε επιτίθεντο ο ένας στον άλλο, έφευγα τρέχοντας από το σπίτι και πήγαινα να βρω ένα ήσυχο μέρος για να ηρεμήσω. Καθόμουν δίπλα σε ένα ποταμάκι και χάζευα τις λιβελούλες που αιωρούνταν πάνω από το νερό, ορμούσαν στην επιφάνειά

του για να ξεδιψάσουν και μετά πετούσαν και εξαφανίζονταν τόσο γρήγορα όσο είχαν εμφανιστεί.

Ονειρευόμουν ότι έβγαζα και εγώ φτερά και πετούσα σε ένα πιο ευτυχισμένο μέρος – ένα σπιτικό στο οποίο κανείς δεν καβγάδιζε και όπου θα με αγαπούσαν επειδή ήμουν αυτή που ήμουν.

Αυτό ήταν μόνο ένα όνειρο. Όταν ήμουν έντεκα χρόνων, η μητέρα μου έφυγε οριστικά από το Νάτμπους και δεν επέστρεψε ποτέ. Μετακόμισε στο Σεντ Λιούις. Δεν έστειλε ποτέ ούτε ένα γράμμα. Τίποτα. Περίμενα το ταχυδρομείο κάθε μέρα, με την ελπίδα ότι θα με θυμόταν, αλλά δεν την ξαναείδα παρά μόνο στην κηδεία της γιαγιάς Τζόρτζι, πέντε και πλέον χρόνια αργότερα.

Όταν έκλεισα τα δεκατρία, έφυγε και ο πατέρας μου. Πήγε στο Ντιτρόιτ. Στην αρχή, έκανε κάποιες προσπάθειες να κρατήσει επαφή στέλνοντας λίγα χρήματα μια στο τόσο, προκειμένου να βοηθήσει τους συγγενείς που με φρόντιζαν. Ήμουν ένα παιδί χωρίς γονείς και χωρίς πραγματικό σπίτι.

Ευτυχώς, είχα ακόμη την ξαδέλφη Μάργκαρετ.

Η Μάργκαρετ και εγώ ήμασταν η μία το λιμάνι της άλλης, μοιραζόμασταν τα όνειρά μας και εκμυστηρευόμασταν τα μυστικά μας. Όταν ήμουν δεκατεσσάρων χρόνων, μου αποκάλυψε ένα μυστικό που δεν περίμενα ποτέ να ακούσω: ήταν έγκυος. Η είδηση αυτή με μπέρδεψε, επειδή η Μάργκαρετ ήταν πάντα πολύ προσεκτική στη ζωή της. Ήταν μόνο δεκαεπτά χρόνων, δεν έβγαине με αγόρια όσο άλλες κοπέλες, και το μεγαλύτερο όνειρό της ήταν να πάει στο κολέγιο.

Κάνε κάθε μέρα
μια μεγάλη βουτιά στον εαυτό σου
και βρες τη δύναμη που κρύβεις
για να μη σβήσει ο κόσμος το κερί σου.

KATHERINE DUNHAM

Όλοι έχουν ένα χάρισμα σε κάτι.
Έστω κι αν αυτό είναι
να είναι καλοί φίλοι.

MARIAN ANDERSON

